

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum 085-337710
Tel. penningm. 085-333406

NIEUWSBRIEF No. 57, februari 1995

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (085-340142)

Van de redactie

Met de herdenking van operatie Market Garden nog vers in het geheugen, worden al weer voorbereidingen getroffen voor de volgende grote herdenking, die van de bevrijding van Nederland in mei 1945.

Na het mislukken van de Slag om Arnhem dwongen de Duitsers de bevolking van de zuidelijke Veluwezoom het gebied te verlaten. Vervolgens werd een reusachtige verdedigingslinie aangelegd, onder andere door middel van loopgravenstelsels en ondergrondse commandoposten, en werd de streek systematisch geplunderd.

Geallieerde beschietingen vanuit het zuiden veroorzaakten nog méér schade dan de gevechten van september 1944. Toen geallieerde troepen in april 1945 Arnhem en omgeving binnetrokken, vonden zij een verwoeste en lege stad. De bevolking, die de bevrijding noodgedwongen elders had moeten vieren, kon pas in de maanden daarna terugkeren.

In het programma van activiteiten van onze vereniging zullen we dit jaar ook aandacht besteden aan de bevrijding.

15e Algemene Ledenvergadering

Wij nodigen u uit tot het bijwonen van de 15e Algemene Ledenvergadering, tevens jaarvergadering, van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum Oosterbeek.

De bijeenkomst wordt gehouden in ZALENCENTRUM LEBRET (Lebretweg 51, Oosterbeek, tel. 085-333168) op zaterdag 1 april a.s., aanvang 14.00 uur. De agenda ziet er als volgt uit:

1. Opening
2. Notulen Algemene Ledenvergadering van 9 april 1994

3. Algemeen Verslag 1994
4. Financieel Verslag 1994
5. Verslag Kascommissie
6. Begroting 1995
7. Bestuursverkiezing
8. Benoeming reserve-lid Kascommissie
9. Rondvraag
10. Sluiting

Toelichting bij punt 7 van de agenda.

Aan de beurt van aftreden zijn de heren Chr. van Roekel en A. Hofman. Beiden stellen zich herkiesbaar.

Volgens artikel 8 van de statuten kunnen leden een tegenkandidaat stellen. Een voordracht hiertoe dient uiterlijk tien dagen voor de vergadering schriftelijk bij de secretaresse, p/a Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek, te worden ingediend. Deze moet ondertekend zijn door minstens tien leden en vergezeld gaan van een bereidverklaring van de kandidaat, die lid moet zijn van de vereniging en meerderjarig.

De financiële stukken zullen u separaat worden toegezonden. Een half uur voor de aanvang van de vergadering zal het verslag van de Kascommissie ter inzage liggen.

Na afloop van de vergadering zal de film 'De Bevrijding van Nederland' worden vertoond.

Deze documentaire uit 1945 werd gemaakt door cameramannen van de Canadese Leger Filmdienst.

Algemeen Verslag 1994

We begonnen het jaar met 1127 leden. Gedurende 1994 zegden 15 personen hun lidmaatschap op, overleden acht leden, en werden 20 wanbetalers afgevoerd. We kregen er 152 nieuwe leden bij, waaronder twee Britse en zes Nederlandse 'voor-het-leven'. We eindigden het jaar met 1236 leden.

Door overlijden ontvielen ons de dames H. van der

De conservator van het Airborne Museum, Berry de Reus, monteert een originele richtkijker op de 75mm Pack houtwitsers in het desbetreffende diorama van het museum. Deze richtkijker, de enige die nog over is van de 24 exemplaren die naar Arnhem werden meegevoerd, is afkomstig uit een particuliere collectie.

(foto Robert Voskuil)

Vlist, J. Klaassen-Opendorp, G.H.A. Gouda Quint en J.F. van Hasselt, en de heren H.P. Veenhuysen, H. van Drumpt, J.W. Regtering en H. Blankenstijn Jr. De nieuwe vormgeving van de Nieuwsbrief voldoet zeer goed. Er verschenen weer vier nummers met bijbehorende Ministeries. Nummer 56 was in verband met de 50e herdenking van de Slag om Arnhem voorzien van een kleurige voorpagina en had het dubbele aantal bladzijden dan normaal.

Zaterdag 27 augustus 1994. Na 50 jaar staan weer jeeps klaar om door de tunnel in de spoorlijn Arnhem-Utrecht te rijden. In de vorige nieuwsbrief deden we daar verslag van. (foto Berry de Reus)

Door de renovatie van het Airborne Museum moest het al vele jaren door de vereniging verzorgde scholenproject aangepast worden. Er verscheen een nieuwe Nederlandse en Engelse map met op de omslag een bijzondere luchtfoto van de Rijnbrug in Arnhem na de Slag om Arnhem. De 4000 fotovellen die de leerlingen bij hun map krijgen, werden gratis door onze drukker, de firma Linders-Adremo uit Oosterbeek, beschikbaar gesteld. De belangstelling voor ons scholenproject was in 1994 zowel van Nederlandse als van Britse zijde zeer groot. Het blijkt een belangrijk middel om de jeugd voor te lichten over de gebeurtenissen van september 1944.

De belangrijkste schenking die onze vereniging het afgelopen jaar aan het Airborne Museum heeft gedaan, was ongetwijfeld de financiering van het nieuwe diorama van de artillerie-stelling bij de Oude Kerk in Oosterbeek. Op 18 mei vond de officiële overdracht plaats tijdens de heropening van het gerenoveerde en gemoderniseerde museum.

Andere schenkingen aan het Airborne Museum waren een draagbare overheadprojector, beschermkappen voor transportabele diorama's, een Enfield motorfiets en een set originele wielen voor de door de King's Own Scottish Borderers aangeboden Airborne handkar.

De vereniging ontving de toezegging van f 5000,- voor het scholenproject van de SFMO (Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienstslichtoffers). Aan het museum zal door de VVV Arnhem, de Zuid-Veluwe & de Liemers, een bedrag van f 10.000,- geschonken worden uit de opbrengst van de verkoop van de telefoonkaarten. Dit bedrag zal eveneens voor het scholenproject worden gebruikt.

Mede in verband met de 50e herdenking werden in

het afgelopen jaar meer propaganda- en verkoopstands gehouden, o.a. bij de Open Dagen van de Koninklijke Luchtmacht te Leeuwarden, de Heideweek te Ede, de Airborne Fietstocht te Doorwerth, de Verzetsdag te Nunspeet, de Airborne Wandeltocht te Oosterbeek, de Verenigingsmarkt te Oosterbeek, de bijeenkomst van de veteranen in Arnhem, de dropping op de Ginkelse Heide te Ede, de herdenking van de Polen te Driel, de veteranenmars in Arnhem, de Pegasus-wandeltocht in Lunteren en de herdenking van de bevrijding van Vught. De omzet was voor de vereniging en voor het museum meer dan f 25.000,-.

De vereniging zorgt ieder jaar voor een passend geschenk voor de leerlingen die bloemen leggen tijdens de herdenkingsdienst op de Airborne Begraafplaats. Dit jaar ontvingen ze het door de vereniging uitgegeven boekje 'De Tommies komen', terwijl de Britse en Poolse kinderen die deelnamen een Pegasus-speldje kregen. Dankzij de sponsoring van de R.Z.R. Zorgverzekeraar uit Doorwerth kon de vereniging tevens alle deelnemende scholen de videoband 'We'll see you in September' aanbieden.

Afgelopen jaar heeft de vereniging zich sterk gemaakt voor de bescherming van schuttersputten uit 1944 die nog aanwezig zijn in het park de Hemelus Berg en op de Bilderberg in Oosterbeek, en op Papendal in Arnhem. Beide gemeenten werd verzocht de putten op hun lijst van beschermde objecten te zetten. De gemeente Renkum reageerde positief en nam maatregelen, de gemeente Arnhem volstond met ons te verwijzen naar de eigenaren van de betreffende gebieden.

Op 18 juni werd een excursie gehouden met als onderwerp de rol van de 1st Airlanding Light Regiment Royal Artillery. Ook werd tijdens de excursie aandacht besteed aan de gevechten op de Paasberg in Oosterbeek. Op 17 december werd een themamiddag gehouden in de Concertzaal in Oosterbeek. Ons lid Marcel Anker hield een lezing over de lotgevallen van de C-compagnie van het 2e Parachutistenbataljon en vervolgens werd de videofilm 'We'll see you in September' vertoond.

Terugkijkend kunnen we concluderen dat 1994 een zeer druk, maar heel succesvol jaar was.

(J.M. de Langen, secretaresse)

Oproep van de Penningmeester

Leden die hun contributie voor het jaar 1995 nog niet hebben betaald, wordt verzocht dit zo spoedig mogelijk te doen. De kosten van een individueel lidmaatschap bedragen f 20,- en van een gezinslidmaatschap f 30,- per jaar. Het gironummer van de vereniging is 44036641.

95.000 mensen bezochten het Airborne Museum

In het vijftigste herdenkingsjaar van de Slag om Arnhem werd het Airborne Museum door 95.000 personen bezocht. Hiervan waren 92.000 betalende bezoekers, terwijl 2000 veteranen en 1000 leden van

de Vereniging Vrienden het museum gratis bezochten.

Door de vele publiciteit die aan de herdenkingen is gegeven, is 1994 een topjaar geweest. Alleen al in de maand september werden 22.500 betalende bezoekers geregistreerd, waardoor deze maand de drukste was in de geschiedenis van het museum.

Winkel en depot verbouwd

Als sluitstuk van de algehele renovatie van het Airborne Museum zijn in de maanden november en december van het vorige jaar de winkel en het depot ingrijpend verbouwd. De winkel, die de afgelopen periode tijdelijk was ondergebracht in de nieuwe expositie-ruimte in de kelder, heeft nu een definitieve plaats gekregen naast de garderobe op de begane grond.

De voormalige winkelder van Hartenstein fungeert nu als depot. Er zijn voorzieningen aangebracht die voor een goede ventilatie en vochtbeheersing zorgen.

Tentoonstellingen

Van 16 februari tot 19 maart a.s. worden in het Airborne Museum schilderijen en tekeningen geëxposeerd die in september 1994 tijdens de 50e herdenking van de Slag om Arnhem aan het museum zijn geschonken.

Van 6 april tot 1 oktober 1995 wordt in het eerder genoemde gebouw een tentoonstelling georganiseerd met de titel 'De Bevrijders'. Op deze expositie, die wordt gehouden ter gelegenheid van de 50e herdenking van de bevrijding van Nederland, zullen geallieerde uniformen en uitrustingsstukken uit die periode worden tentoongesteld.

Boekenbeurs

Op 22 april a.s. zal in het Airborne Museum de jaarlijkse boekenbeurs worden gehouden. Op deze beurs zijn tweedehands boeken over de Tweede Wereldoorlog te koop. Gezien de ervaringen van de vorige jaren, wordt ook deze keer een grote toeloop van belangstellenden verwacht.

Zeer zeldzaam boekje geschonken

Onlangs ontving het Airborne Museum van een particulier een aantal boeken over de Tweede Wereldoorlog. Bij deze collectie zat een van de meest zeldzame publicaties over de Slag om Arnhem, namelijk het pocketboekje 'Five Days in Hell' door Jack Smyth. De auteur, die correspondent was bij het persbureau Reuter, landde op 18 september 1944 met de 4e Parachutistenbrigade op de Ginkelse Heide. Gedurende de gevechten raakte hij gewond en werd krijgsgevangen gemaakt. Het boekje, waarin de auteur overigens niet geheel juist met de historische feiten omgaat, verscheen in Londen in 1956.

Nogmaals het boek 'Without Tradition'

In de vorige nieuwsbrief vermeldde wij dat het boek 'Without Tradition - 2 Para 1941-1945' in Nederland verkrijgbaar is bij mevrouw Pelster te Oosterbeek. U kunt dit boek bestellen door overmaking van f 50,- op girorekening 806504 van mevrouw Pelster, Emmastraat 6, Oosterbeek.

De voormalige gliderpiloot Louis Hagen, auteur van het boekje 'Arnhem Lift', staat samen met Ans en Sander Kremer voor het huis Stationsweg no. 8. In september 1944 vocht hij een aantal dagen in en bij dit huis van de familie Kremer in Oosterbeek. In de vorige nieuwsbrief maakten we melding van zijn bezoek in september jl. (foto Robert Voskuil)

'ARNHEM, The Battle Remembered'

De 50e herdenking van de Slag om Arnhem heeft geresulteerd in verschillende nieuwe uitgaven over deze strijd. Een daarvan is het boek 'ARNHEM, The Battle Remembered' door Robert Jackson. Deze publicatie behandelt echter méér dan alleen 'Arnhem'; het geeft een overzicht van de gehele operatie Market Garden.

De auteur begint met een analyse van de militaire situatie in de periode vóór 17 september 1944. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de geschiedenis van de verschillende Britse luchtlandingsoperaties en van de lessen die daaruit werden geleerd. Dan beschrijft hij het operatieplan van Market Garden, de militaire situatie aan Duitse zijde en de voorbereidende bombardementen.

In de daaropvolgende negen hoofdstukken worden de militaire operaties van dag tot dag beschreven, van zowel geallieerde als van Duitse kant. Veel aandacht wordt ook besteed aan de dagelijkse luchtoperaties, waarbij de rol van de Luftwaffe niet wordt vergeten. Naast het algemene militaire verhaal komen ook enkele ooggetuigen aan het woord.

Ondanks het gecompliceerde karakter van de operatie is de auteur erin geslaagd een duidelijk en makkelijk leesbaar overzicht te geven. Het boek is ruim geïllustreerd met kaarten en foto's. Wel moet opgemerkt

worden dat een aantal onderschriften helaas onzorgvuldigheden bevat. Het boek, dat 184 pagina's telt, is verder voorzien van een lijst met noten en een literatuurlijst.

'ARNHEM, The Battle Remembered' werd in 1994 uitgegeven door Airlife Publishing Ltd in Shrewsbury en kost 19,95 pond sterling.

Speciaal nummer van 'Arnhem de Genoeglijkste'

Het Arnhemse Historisch Genootschap 'Prodesse Conamur' heeft afgelopen september een speciaal nummer van het tijdschrift 'Arnhem de Genoeglijkste' uitgegeven met artikelen over de periode rond september 1944.

In deze uitgave schrijft W.H. Tiemens over Tex Banwell en over Hendrika van der Vlist, A.S. Stempfer over 'Een bijzonder weekeinde in september 1944', G.H. Maassen over de 'Poolse para's op de Johannahoeve, dinsdag 19 september 1944', F.R. Ranft over 'Contacten in oorlogstijd', P.R.A. van Iddekinge over de Arnhemse brug en A.S. Stempfer over de evacuatie van Arnhem.

Exemplaren van dit speciale nummer zijn nog verkrijgbaar door f 5,- over te maken op postbanknummer 88.44.35 van de penningmeester van het Arnhemse Historisch Genootschap te Arnhem onder vermelding van 'Arnhem de Genoeglijkste, september 1994'.

Afgelopen september werd een plaquette aangebracht op de muur van het Belastingkantoor bij de Rijnbrug in Arnhem, ongeveer op de plaats waar luitenant-kolonel John Frost in september 1944 zijn hoofdkwartier had.
(foto Berry de Reus)

Tegenvallende 'Tegenslag'

Eigenlijk wil ik het helemaal niet, maar als een van de redacteurs van de Nieuwsbrief voel ik het toch als mijn plicht om de lezers te wijzen op het verschijnen van een ander nieuw boek over de Slag om Arnhem. Het is al een tijd geleden dat Bert Kerkhoffs uit Arnhem meende maar weer eens wat te moeten neerpennen over september 1944. Hij vond zowaar nog een uitgever ook, en het boek verscheen onder de titel 'ARNHEM 1944 - Slag van de TEGENslag'.

Kerkhoffs is een van de mensen die niet gebukt gaan onder veel kennis van de gebeurtenissen van 50 jaar geleden, en de publikatie staat dan ook vol onzin, fantasieverhalen, irrelevante feiten en, het ergste van alles, leugens. Ik zal enkele voorbeelden noemen. De auteur beweert na de oorlog met de voormalige Höhere SS- und Polizeiführer Hanns Albin Rauter te hebben gesproken, en als bewijs daarvoor publiceert hij een stuk tekst dat door de oorlogsmisdadiger eigenhandig werd geschreven. Dit stuk is echter gejat uit de collectie Boeree die in het Gemeentearchief Arnhem berust. Boeree heeft namelijk met Rauter gesproken en niet Kerkhoffs!

Ook de Poolse generaal Sosabowski is door de schrijver naar eigen zeggen in 1949 geïnterviewd: 'Een .... militair met donkere ogen en een borstelige snor'. De generaal had echter in september 1944 wel, maar vijf jaar later géén snor! Heeft Kerkhoffs zelf met Sosabowski gepraat? Welnee, net zomin als met Rauter en Eisenhower (ook die beweert Kerkhoffs te hebben gesproken).

Over de Polen die op 21 september 1944 bij Driel landden, schrijft Kerkhoffs: 'bij Driel beschieten ... Engelsen de Poolse parachutisten ... omdat ze andere uniformen en baretten dragen'. Bij Driel waren echter geen Engelsen (en ook geen andere Britten trouwens). Bovendien waren de Poolse uniformen exact gelijk aan de Britse, en de Polen droegen op dat moment, heel begrijpelijk, NIET hun grijze baretten, maar helmen.

Het fraaist is Kerkhoffs' geleuter over 'Amerikaanse bedienaren van de radio-apparatuur van de 1ste Britse luchtländingsdivisie', die na 50 jaar onderzoek, ondanks hulp van 'Collega's in Amerika, Engeland, Canada en Polen' onvindbaar zijn en blijven. De Arnhemse journalist in ruste heeft weer eens heel in de verte een klok horen luiden, maar hij heeft geen flauw benul waar de klepel hangt. Amerikaanse radioteams zijn inderdaad betrokken geweest bij de gevechtshandelingen, maar zij hadden niets van doen met de reguliere Britse verbindingstroepen. Waarom zij hun eigen specifieke taken niet konden uitvoeren, staat onder meer te lezen in "Calling 'Sunray'! - de verbindingen tijdens de Slag om Arnhem, september 1944", de brochure die werd samengesteld voor de gelijknamige tentoonstelling in het Airborne Museum 'Hartenstein' (1991). De namen van deze Amerikanen zijn bekend.

En zo kan ik nog wel even doorgaan. Overigens wil ik (als gemeentearchivaris van Renkum) graag met Kerkhoffs discussiëren over zijn boek, maar hij weigert dat onder het motto dat ik de oorlog niet heb meegemaakt... Evenzo heeft de Arnhemmer geen zin om door de gemeentearchivaris van de Gelderse hoofdstad over zijn publicatie aan de tand te worden gevoeld. Waarom is wel duidelijk.

Laat ik eindigen met de constatering dat bij geen enkele foto in het boek een bronvermelding is opgenomen. Dat zegt meteen al voldoende over het niveau van het geschrevene, de auteur en de uitgever.

Kortom, niet kopen het boek. Als u het toch koopt, lees het dan niet, maar zet het meteen in de boekenkast. Mocht u in de verleiding komen toch kennis te nemen van de inhoud, hecht er dan vooral geen waarde aan! (Geert Maassen)